

MIROSLAV STRÍDA

APPLIED GEOGRAPHY IN REGIONAL PLANNING

The complete article in the English version will appear in a special publication (Abstract of Papers) issued in Delhi on the occasion of the XX1st International Geographical Congress. We bring here only a short Czech summary.

VÝZNAM GEOGRAFICKÝCH PRACÍ PRO ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Způsob, jak uplatnit geografické metody, postupy, znalosti a celou koncepci zeměpisného myšlení při řešení praktických úkolů patří k nejnaléhavějším problémům současné geografie. Dosud zbývá dosti nevyplněný prostor mezi geografii jako vědou a konkrétním využitím jejích dosažených výsledků v hospodářském životě společnosti.

V Československu, podobně jako v řadě jiných hustě osídlených a intenzivně hospodářsky využívaných zemí střední a západní Evropy, předpokládáme největší podíl uplatnění geografie v *územním plánování*. Hlavní činnost územního plánování se v naší zemi zatím soustřeďuje na:

- rájónové plány měst a jejich okolí,
- územní analýzy průmyslových oblastí a konurbací,
- strukturální studie exponovaných oblastí (Mostecko, Ostravsko...),
- výhledové možnosti některých historicky slabých území (vých. a již. Slovenska, již. Moravy, jihočeského a západočeského pohraničí...),
- řešení vybraných celostátních úkolů, dotýkajících se zvláště životního prostředí (struktura osídlení, čistota ovzduší a vodstva, asanace a rekultivace území poškozených průmyslem a těžbou...).

V našich podmínkách si vyžadují mimořádné pozornosti otázky vodního hospodářství. Geografický ústav ČSAV byl požádán o zpracování komplexní geografické studie před zahájením výstavby vodního díla Nové Mlýny na Dyji. Úkol, který vyvolal mnoho nesnází, byl přesto zpracován během roku 1967 z různých přímých i nepřímých aspektů.

Území ležící v Dyjsko-svrateckém úvalu mezi Brnem, Bratislavou a Vídní má příznivé podmínky klimatické, půdní, sídelní i zemědělské. Nedostatek srážek při zvýšených teplotách však způsobuje občasně sucho a naopak morfologie terénu pod Pavlovskými vrchy přispívá ke každoročním záplavám a rozsáhlému zamokření v nivě Dyje, Svratky i Jihlavy. Neuspořádané hydrologické poměry je možno řešit buď přímo v úvalu, nebo ve výše položených vrchovinných oblastech.

Ke geografickému zhodnocení byl předložen projekt vodního díla na Dyji u Nových Mlýnů. Investiční úkol sleduje vybudováním tří čelních, 54 km dlouhých laterálních spanyých hrází tři funkce:

1. především vyloučení záplav mimo hrázový prostor,
2. zajištění vody pro průmysl a zejména pro zemědělské závlahy,
3. otevření krajiny s umělými vodními plerami pro turistiku a rekreaci.

Území bylo v užším i širším vymezení prozkoumáno z hlediska geomorfologie (reliéf, eroze půdy, nové abrazní linie...), klimatologie (mezo- a mikroklima, evaporizace...), biogeografie (analýza vegetace, zarůstání, změny krajinného prostředí...), hydrologie (vodní režim, čistota vody, sedimentace...), obyvatelstva a osídlení (změny a nové funkce sídel, skladby obyvatelstva, archeologické osídlení...), geografie průmyslu

[industrializace a její výhledy, znečišťování, materiály pro výstavbu...], geografie zemědělství (strukturní změny produkce a dodávek, možnosti zavlažování...), geografie dopravy (ovlivnění dopravních proudů, trasy pro rekreaci, pro dálnici...) a z dalších dílčích či souhrnnějších hledisek.

Komplexní geografické závěry naznačují, mimo jiné, že vodohospodářská investice by byla patrně výhodná pouze za předpokladu plného využití dalších obou funkcí, zejména efektivního závlahového hospodářství.

Metodicky zajímavé pro územní plánování mohou být jak aplikace postupů a výsledků z jednotlivých analýz, tak i některé souborné pojetí regionálních závěrů této klíčové geografické studie.